

Handlingsplan för integrering av lika villkor i Karolinska Institutets utbildningar 2021–2022

**Karolinska
Institutet**

Handlingsplan för integrering av lika villkor i Karolinska Institutets utbildningar
2021–2022

INNEHÅLL

Organisation och ansvar	1
Bakgrund	2
Inventering av pågående arbete.....	3
Utveckling 2021–2022.....	5
Mål och strategi.....	5
Aktiviteter	6
Uppföljning	7

Diarienummer: 1-1040/2020	Dnr för föregående version:	Beslutsdatum: 2021-03-31	Giltighetstid: 2021–2022
Beslut: Vicerektor, Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå Vicerektor, Kommittén för utbildning på forskarnivå		Dokumenttyp: Handlingsplan	
Handläggs av avdelning/enhet: Universitetsförvaltningen, Fakultetskansliet och internationella relationer		Beredning med: Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå Kommittén för utbildning på forskarnivå Enheten för undervisning och lärande Grundutbildningsansvariga och programdirektorer	
Revidering med avseende på:			

Organisation och ansvar

Konsistoriet och rektor har det yttersta ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat lika villkorsarbete vid KI.

Prorektor har det övergripande operativa ansvaret för lika villkor i KI:s verksamhet.

Vicerektorerna för forskning, forskarutbildning, samt utbildning på grundnivå och avancerad nivå har ansvar för arbetet med lika villkor inom respektive verksamhetsområde.

Prefekter, administrativa chefer, universitetsdirektör och bibliotekschef har ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat arbete inom lika villkor vid sina respektive institutioner, universitetsförvaltningen och biblioteket.

Fakultetskansliet har funktionen samordning av arbetet med lika villkor i form av jämställdhetsstrateg och samordnare för lika villkor.

Bakgrund

Handlingsplanen syftar till att skapa bättre förutsättningar för att bedriva ett strategiskt, målinriktat och väl integrerat arbete med lika villkor på samtliga utbildningsnivåer. Att integrera lika villkor och jämställdhet i samtliga utbildningsnivåer utgör en självklar del i hur Karolinska Institutet (KI) ska arbeta utifrån gällande lagar och förordningar. I högskolelagen (Högskolelagen 1992:1434, 1 kap, 5§) framgår att jämställdhet ska främjas. Diskrimineringslagen (SFS 2008:567) kräver att högskolor bedriver ett aktivt arbete för att identifiera och undanröja risker för diskriminering och trakasserier. Högskolorna ska även arbeta för att främja lika villkor för att allas lika rättigheter och möjligheter tillgodoses. I förordningen om statliga myndigheters ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken (SFS 2001:526) ges statliga myndigheter särskilt ansvar för att göra sina verksamheter tillgängliga.

Integrering av lika villkor är även i överensstämmelse med KI:s Strategi 2030 (Dnr 1-928/2017) och därtill hörande verksamhetsplan (Dnr 1-462/2019). KI har även en handlingsplan för jämställdhetsintegrering (Dnr 1-971/2020), samt en handlingsplan för breddad rekrytering och breddat deltagande (Dnr 1-922/2020). I dessa dokument finns föreskrifter och mål som strukturerar arbetet med lika villkor i utbildningarna.

Utöver ovanstående utgår föreliggande handlingsplan från Universitetskanslersämbetets (UKÄ) granskning av kvalitetssäkringsarbetet på KI (Bedömargruppens yttrande Reg.nr. 2020-03-31 411-00483-18). Bedömargruppen konstaterar att det arbete som KI genomför inom bedömningsområdet jämställdhet inte är tillfredsställande. De styrkor som identifieras är att KI ”på en övergripande nivå arbetar med att integrera jämställdhet genom att erbjuda utbildningar, seminarier och workshoppar”, samt KI ”har organiserat och genomfört en rad utbildningsinsatser för intern kompetensutveckling inom området”. Jämställdhet saknas dock ofta på program- och kursnivå. Bedömargruppen föreslår att KI ”systematiserar och sprider det goda arbete som bedrivs inom delar av lärosätet.” Rekommendationen från bedömargruppen lyder: ”Lärosätet rekommenderas att systematiskt säkerställa att jämställdhet beaktas på ett tydligare och mer konkret sätt på alla nivåer i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.”

UKÄ:s granskning avser endast området jämställdhet. KI använder dock lika villkor som ett paraplybegrepp för att beteckna allt arbete för att främja lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter, samt för att motverka all form av diskriminering, trakasserier, kränkande särbehandling och exkludering. I detta ingår även arbetet med att aktivt främja och bredda rekryteringen. Jämställdhet som del av lika villkor innebär att de grunder som ingår i diskrimineringslagen, samt social bakgrund hanteras inom lika villkorsarbetet.

Avseende integreringen av lika villkor i KI:s utbildningar ska det ske på tre nivåer:

- Innehåll innebär att lika villkor är ett kunskapsområde som lärs ut och examineras
- Genomförande innebär att lika villkor präglar pedagogiken så att undervisningen blir inkluderande och tillgänglig
- Utformning innebär att det finns en struktur för hur och var lika villkor ska integreras, samt att det finns progression

Inventering av pågående arbete

Nedan ges en översiktlig genomgång av insatser som har genomförts under tidsperioden 2017–2020. Genomgången fokuserar på arbetet på central nivå, med vissa nedslag i arbetet med kurser och program. En mer ingående kartläggning kommer att genomföras som del i arbetet med att integrera lika villkor på samtliga utbildningsnivåer. Det arbete som genomförs inom program och på institutioner behöver sammanställas och struktureras tydligare, för att senare utgöra grund för det fortsatta arbetet. Detta utgör dock del i handlingsplanens aktiviteter.

Lika villkor i kurser och program

I institutionernas årliga återrapportering av utbildningsuppdrag följs området lika villkor inklusive jämställdhet upp. I återrapporteringen för 2019 visar det sig att det är stora variationer i hur institutionerna arbetar med lika villkor i utbildningarnas innehåll och genomförande. Flera kurser har lärandemål och examinerar lika villkor, medan några inte ser relevansen av lika villkor i sina utbildningar. Några institutioner arbetar i hög grad med lika villkor och kan utgöra goda exempel.

Utvecklingsarbete Läkarprogrammet

För att undersöka nuläget avseende lika villkorsperspektiv gjordes en kartläggning 2017 där tema- och kursansvariga fick besvara en enkät om, och i förkommande fall ange hur, olika likavillkorsperspektiv ingick i kursen.

Utvecklingsarbetet har bland annat lett till:

- Ett beslut om att samtliga lärare inom programnämnden och programrådet ska genomgå webbutbildning avseende normer och lika villkor kopplat till vårdssituationen.
- Ett arbete med kursernas lärandemål och nedbrutna lärandemål har genomförts.
- En matris för att integrera lika villkor i undervisningen har tagits fram

Stöd från KI centralt

Frågor om jämställdhet, genus- och andra lika villkor ingår i flera av de högskolepedagogiska kurser som ges för kliniska handledare/lärare, samt lärare på samtliga nivåer. För att bli huvudhandledare för en doktorand på KI är forskarhandledarutbildning obligatorisk, och inom denna ingår obligatoriska

moment om jämställdhet och lika villkor. Det förekommer även utbildning om tillgänglighet, samt kursmallar utformade i enlighet med universell design för lärande.

Universitetsförvaltningen har erbjuder utbildning om lika villkor inom ramen för ledarskapsutbildningar och personalutbildningar. Tidigare har även utbildningar för studenter hållits.

Den webbaserade utbildningen Lika villkor/Equal opportunities tar upp lagstiftning, diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Den är öppen för samtliga studenter, doktorander och medarbetare. Utbildningen för handledare av doktorander innehåller ett moment om lika villkor. På forskarhandledarutbildningen ingår även utbildningen Bias i bedömning/Bias in assessment. Ledamöter i KI:s bedömgargrupper ska genomgå webbutbildningen. De bedömare som deltar i processer för KI:s doktorandfinansieringsprogram rekommenderas att gå utbildningen.

På KI:s hemsida finns information och litteratur om inkluderande och normkritisk pedagogik, samt information om hur ett lika villkor kan integreras i undervisningen.

<https://medarbetare.ki.se/ki-pa-lika-villkor>

Varje termin arrangeras öppna föreläsningar om jämställdhet och lika villkor för olika målgrupper av medarbetare. Några har berört pedagogik och lika villkor. Exempel på övriga utbildningsinsatser som genomförts är:

- Kurs för kliniska handledare VFU 3 gånger per termin.
- Grundläggande högskolepedagogik – tillfälliga insatser om genus och lika villkor
- Presentationer om lika villkor och diskrimineringslagen riktade till studenter på utbildningsprogram
- Lärardag inom läkarprogrammet om lika villkor och global hälsa angående examinationer och fallbeskrivningar i samverkan med Enheten för undervisning och lärande (UoL).
- Teaching in the Glocal University TGU
- På grund av pandemin Covid 19 som betytt att en stor del av undervisningen genomförts på distans har KI gett stöd genom bland annat kursen Go Online där teman om inkludering finns med.

Material för att stödja lika villkor inom utbildning:

Skriften ”Medical Education Guide nr 9: Guide för implementering av lika villkors perspektiv vid KIs utbildningsprogram” som togs fram inom ramen för HOLK-projektet 2009-2011 ger tips på hur lika villkor kan integreras i utbildningarna:

<https://medarbetare.ki.se/media/78615/download>

”Rapport lärandemål med avseende på lika villkor på läkarprogrammet” (dnr 1-147/2020) av Mia von Euler och Marie Dahlin ger konkreta tips på hur lika villkor kan integreras i utbildningarna.

På universitetsbiblioteket finns en särskild boksamling för medarbetare och studenter, den normkritiska samlingen, för att tillgängliggöra litteratur inom området.

Sammantaget finns många pågående insatser, men som UKÄ konstaterar saknas ett genomgripande systematiskt arbetssätt.

Utveckling 2021–2022

Mål och strategi

Målet med KI:s utbildningar är som uttrycks i Strategi 2030: ”Det ska säkerställas att utbildningarna ger den kunskap om kön, makt och lika villkor som krävs för att ge förutsättningar för jämlik vård och omsorg” (Strategi 2030). I verksamhetsplanen finns mål som stämmer väl överens med ambitionen att integrera lika villkor i utbildningarna som exempelvis:

KI:s studenter har kunskaper om maktrelationer mellan kön samt lika villkor för att bli bättre rustade för arbetslivet

KI är fritt från diskriminering, kränkningar och trakasserier

KI:s utbildningar genomsyras av en välutvecklad och modern pedagogik

Studenterna känner trygghet i sin studiemiljö och är väl förberedda inför sin framtida yrkesutövning

I föreliggande handlingsplan samlas inriktningen för KI:s ambitioner inom målen:

- KI:s lärare och handledare har goda kunskaper om lika villkor och ska kunna omsätta denna kunskap i undervisning och handledning.
- KI har en god studiemiljö som är fri från diskriminering och trakasserier.
- KI:s undervisning och studiemiljö är inkluderande och tillgänglig.
- KI:s studenter och doktorander har tillräckliga kunskaper om lika villkor för såväl sina studier som för att kunna arbeta på ett jämlikt sätt på sina kommande arbetsplatser.

Strategin för att uppnå målen är att arbeta integrerat, strukturerat och strategiskt med utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande:

- KI ska fortsätta att arbeta med de strategiska utbildningsinsatser som redan genomförs för särskilda målgrupper, samt arbeta för att nå fler målgrupper.
- Utbildningsinsatserna ska byggas in i ett systematiskt arbete där lika villkor beaktas i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.
- Arbetet ska ske i samarbete med och inom ramen för KI:s olika verksamhetsenheter som är ansvariga för delar av uppdraget.

Det huvudsakliga ansvaret för integreringen av lika villkor inom KI:s kurser och program innehas av vicerektorer för grundnivå och avancerad nivå, samt utbildning på forskarnivå. Stöd ges från samordnarna för lika villkor och jämställdhetsstrateg på fakultetskansliet och internationella relationer, enheten för utbildning och lika villkor (FIR-ULV), samt enheten för undervisning och lärande (UoL).

Aktiviteter

Utvecklingen för 2021–2022 fokuserar på att förstärka och utveckla befintligt arbete, utveckla former för utbildning av lärare, samt att utveckla former för kunskapsutbyten.

Inventering och referensgrupp

För att kunna arbeta strategiskt med att integrera lika villkor i utbildningarna på ett genomgripande och systematiskt sätt, ska en inventering av hur lika villkor har integrerats i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande göras. Därtill behöver lärarnas förutsättningar för att integrera lika villkor i undervisning undersökas. Inventeringen genomförs av UoL i samråd med samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV, samt i samråd med företrädare för verksamheten. För utbildning på grundnivå och avancerad nivå innebär det samråd med GUA (grundutbildningsansvariga) och PD (programdirektorer). För forskarnivån innebär det samråd med ordförande i kurs- och programkommittén, vad gäller innehåll i forskarutbildningskurser, samt med studierektorer och vicerektor för forskarutbildning vad gäller övriga aspekter av utbildning på forskarnivå.

Utifrån resultaten av inventeringen planeras hur och var integreringen av lika villkor ska ske. UoL och samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV ansvarar för planering i samråd med program- och utbildningsansvariga på de olika utbildningsnivåerna.

En referensgrupp bestående av pedagogiska utvecklare, lärare/ handledare från samtliga utbildningsnivåer, samt studenter skapas för att utvecklingsarbetet ska utgå från befintliga behov, den kunskap som finns och vara relevant i praktiken. Ansvarig för gruppen är samordnare för lika villkor på FIR-ULV.

Integrering av lika villkor i KI:s utbildningar

Enheten för undervisning och lärande har satt igång ett projekt för att integrera kunskaper utifrån målen för Agenda 2030, däribland lika villkor. Detta utgör en del i de kompetenshöjande insatser som ska genomföras för lärare. Ett flertal aktiviteter kommer att genomföras inom ramen för detta. Samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV ansvarar för att relevanta utbildningar, kunskaper och information avseende lika villkor samlas in, struktureras och tillgängliggörs. Projektledaransvar för hela projektet ligger på UoL. Under 2021 fokuseras inventering och planering.

Samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV förbereder för det långsiktiga arbetet och sätter samtidigt igång andra aktiviteter som på längre sikt kan integreras i Agenda 2030 i KI:s utbildningar:

En kunskapsbank om lika villkor för undervisande lärare tas fram där litteratur, filmer, tips, case/undervisningsexempel med mera finns samlat.

En skriftlig vägledning och en mall för en workshop för hur lärare kan arbeta med lika villkor i lärandemål, undervisning och examination tas fram.

Ett samlat metodmaterial och en lathund för hur lärare kan undervisa och handleda inkluderande och tillgängligt tas fram.

Inspirerande och kunskapsgivande föreläsningar och seminarier ordnas minst tre gånger under handlingsplanens giltighetstid. I samband med detta ordnas minst tre pedagogiska träffar för intresserade lärare från alla utbildningsnivåer samt minst en representant från varje program på grundnivå och avancerad nivå. Inriktningen på de pedagogiska träffarna ska vara lika villkor. Samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV ansvarar för genomförandet.

Samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV kommer att fortsätta med föreläsningar och seminarier för lärare på olika institutioner och program utifrån behov.

Övriga insatser

Information avseende lika villkor för studenter och doktorander utformas i samverkan med studentombud och doktorandombud. Ansvariga är studentombud och doktorandombud med stöd från samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV.

Integrering av lika villkor, kunskap om trakasserier och diskriminering ska införlivas i den introduktion som studenter grundnivå och avancerad nivå får under första terminen. Ansvarig är avdelningen för utbildnings- och forskarutbildningsstöd (UFS) med stöd från samordnare för lika villkor och jämställdhetsstrateg på FIR-ULV.

Uppföljning

Uppföljningen följer KI:s sammanhållna kvalitetssystem, som syftar till att planera, genomföra, följa upp, för att sedan återkoppla och förbättra integreringen av lika villkor inom utbildningen. I uppföljningen bör förändringar av såväl kvalitativ som kvantitativ art återfinnas:

Att det i uppföljande undersökningar kan påvisas att det systematiska arbetet med lika villkor i utbildningarna säkerställs på lång sikt inom de olika utbildningsnivåerna.

Att institutioner och program kan påvisa hur de säkerställer att lika villkor finns med på grundnivå och avancerad nivå. Det ska påvisas hur lika villkor genomsyrar utbildningarnas innehåll, genomförande och utformning, samt hur progression säkerställs.

Att ansvariga för forskarutbildningen kan påvisa att lika villkor finns med i doktorandernas utbildning.

Att det i undersökningar bland lärare och handledare kan påvisas att olika kunskapshöjande insatser om lika villkor har nått samtliga institutioner och program, samt att lika villkor utgör del i utbildningen av doktorander.

Att det i undersökningar bland studenter framkommer att de har kunskaper om lika villkor.